UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evropeae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Anglia

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1671

Capvt IX. Decies torquetur Southuuellus, multo altrocius quam in equuleo. Quamobrem in Topcliffi domo Sacerdotibus inimicißimi? quanto animi robore hostibus etiam laudato. Quam deinde tetro arctatus ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10773

Visual Library

piam in carnificina carceris ministro; extra carcerem lictori vxorem tradidit. Cui perdito corpore, animo, pudore, & verecundia prosapiæ nobilis, restabat vt nefas multiplex exaggeraret piaculo grauiori, & Magistri optimi sanctum caput consiliariis Regiis venale, nouo sponso daret, sperans fore vt etiam à Regina compelleretur parens ad constituendam illi dotem, propudioso alioqui eius connubio minimè debitam. Ficto igitur nuncio ad condictum diem accersit Cornelium Vxendonum in ædes Bellamici, habere se illic de negotio animi cum eo tractanda. Ignarus Southuellus barathri quod sibi flagitiosissima puella foderat, rediens ad Garnetum, tantisper de via decessit, vxendonique sub noctem à familiaribus, proditionis penitus ignaris, comiter de more accipitur. At ecce densis iam tenebris vallatur ab Topcliffo, lictoribus domus, verum haud ita festinato quin se Robertus cum supellectili altaris in suas latebras sed frustra mersisset; eas scelestissima puella spreto crimine maiestatis quo parentem vtrumque implicabat, indicauerat Topcliffo, cui se illas quærenti, puellæ mater cum negaret planè vllas scire, aut vllum domi latere Sacerdotem, ast ego te inquit, illas docuero, & recludi iusso quem norat loco, deprehensum Robertum adscititio eius diei vocabulo appellauit, dein albente in auroram cœlo præmisit ex suis qui gratularetur Reginæ comprehensionem Roberti Southuelli, tanto ambitu quæsiti, tanto capti, quem lucente post die Iunij vt fertur vicesimo sexto sesquimillesimi nonagesimi & secundi anni arctè in equo alligatum Londinum triumphans duxit.

Decies torquetur Southuellus, multo atrocius quam in equuleo. Quamobrem in Topcliffi domo Sacerdotibus inimicissimi? quanto animi robore hostibus etiam laudato. Quam deinde tetro arctatus carcere. Quod eius causæ iudicium? quæ defensiones extra causam. Quæ mortis sententia, sanctitas, & admiratio etiam apud hostes.

CAPVT IX.

PRIMVS Roberto includendo, & claudendo carcer, Topcliffi domus præter morem fuit. Nouitatis causa crudelitas Iudicum immanis, ipsiusque Topcliffi immanior. Catholicorum Sacerdotum in Turri Londinensi cruciatus horrendi & formidabiles cum passim

vulgarentur, & describerentur, execrationes populi totius in iudices verterant, qui feris truciores cruciamenta suorum ciuium suas facerent voluptates. Hanc ab se infamiam vt amolirentur Ministri duo parens & filius, in aula gratiosi, eorúmque sequaces, excogitarunt quo atrocius sæuirent dum minus sæuire viderentur, torquendorum ius, & arbitrium Sacerdotum in Topcliffo integrè reponunt, domi suæ clam id exequeretur in suburbio Vvestminsteriensi, res fore occultas, sed intellecturos Sacerdotes quo suo compendio questi essent. Iactabat enim hic Phalaris se venatione quondam oblectatum, seni vero tunc nihil esse delectabilius venatione, & laniatione captî Sacerdotis, addítque Garnetus, iis timoribus Reginæ pectus muliebre imbuisse vt putaret sibi exitium à Sacerdotibus imminere quod fidelitati suæ obstrictos populos ad Papam auerterent, audiretúrque illa eius crebra, & cruda vox, quamdudum nullus ad furcam Sacerdos? & suprema illorum iudicia, damnationésque properaret. Cuiusmodi esset feralis machina, qua Topcliffus Robertum, inuisis & nunquam auditis excruciauit modis, illinc equidem nobis delineauit nemo, nec mihi de illa huc missa narratio aliud suggerit, nisi eam fuisse quouis equuleo terribiliorem. Suspendi solitum ex pariete reum vtraque manu, sed ferro ad arteriam vtramque obstricta, cui acutissimus suberat circulus; & retortis in crura tibiis, quod specus torquendorum staturam hominũ non æquaret, septem horas & plures pependisse in tanto cruciatu quoad animo linqueretur; inde tantisper depositum, & stillati liquoris refocillatũ aspergine, vomuisse sanguinis copiam, dehinc à tortoribus cruciatui redditum. Postremo Robertum supremam auditurum damnationis suæ sententiam, interposita Dei appellatione apud Iudices grauiter conquestum quod se Topcliffus qui tunc aderat præsens, carnificinæ illi decies admouisset, cuius sibi dolore tolerabilius fuerat mortem decies obire inter atrocissimos cruciatus, demũ Iudicibus supplicem rogasse, ne incrudescerent tam ferum in modum in homines, se quidé quæ Dei gratia, tam horrendo defunctum supplicio, consulere aliis, pronius si quidem nihil fore, quam vt tormenti supra vires humanas intolerabilis repetitam sæpè barbariem confessione tandem falsa redimerent, & enorme aliquod insonti crimen affingerent. Quo attonitus Cookeus Reginæ aduocatus, contestatus est, se ne semel quidem illum cruciatibus applicitum rescisse; Topcliffus elusit velut rem sibi peregrinam, & ignotam; nam hic ait, tormenta cuiusmodi censet, quæ cordis, deliquia, & vitæ fabulatur? Ne equuleum quidem vidit. Non queror, intulit Robertus, equuleum; sed illud equuleo cruciabilius organum, cui sum decies admotus, quod cùm cœpisset coram describere, prima eius verba intercipiens Topcliffus, prodat, inquit, tantorum cruciatuum, vulnera cicatrices, liuores, etiam vibices. Quasi vero puerperæ subiicit Robertus, partus sui dolores vulneribus, aut dolorum vestigiis probent? Hic insaniens Topcliffus temerè sibi excidere passus est factam sibi scripto à Consiliariis Regiis potestatem Roberti cruciandi quantis, & qualibus libuisset, & placuisset pœnarum figuris, dum ne illum tamen occideret. Expostulari ergo quid posset, cum eum

repræsentaret

repræsentaret viuum? atque hic illo ex flore hominum, scilicet grauium, æquitatis tutorum, & populi Patrum, ridere alij: iocari alij in Robertum, Cookeus superbè, vos nempè, inquit, solos Iesuitas torqueri nefas sit, quod sitis aliis peiores? Nihil est quod D. Topcliffus à se factum purget, quicquid vobis illatum est mali, iure illatum est. Habemúsque ad centum ex vobis, quibus reuulsa vitalia teramus in minutal. Topcliffus tanto confidentior defensore, si par, inquit, mihi arbitrio potestas fieret, nihil foret charius, quam quicquid Iesuitarum est, dispulueratos in auras mitterem. Latuit prima hæc decumani tormenti aduersus Robertum atrocitas, ante damnationem eius vltimam, nec nisi ex ipso in concessu iudicum; tortoris præsentia, & turba populi rescita est. Conflauit ingentem consiliariis inuidiam quod arcani, & crudelis mandati, priuatæ domui commissa executio patuisset, Topcliffi ipsius testimonio confirmata. Quod tantis populus odiis, & detestatione sæuitiæ infectatus est, vt reum facerent consiliarij apud eos Topcliffum, quo ab ea se nota absoluerent. Ducitur Topcliffus, ducendi causa vulgatur excessus torquendo præter ius Roberto, præterque potestatem à consiliariis acceptam: accusabatur præterea defensi audacius quod à filio patratum fuerat homicidij, & expectabatur exemplum aliquod in eo edendum. Verum vno solum delegati, seu Commissarij priuatus est munere, quo tam impotens, & audax in Catholicos grassabatur, & ad scrutatoris vile ministerium redactus. Iam tot admoti Roberto cruciatus, & mortes, vt nihil agerent, nec extorquerent ab eo syllabam innocentiæ propriæ, vel Catholicorum quieti aduersantem, statuit omninò nihil examinibus, & cognitionibus respondere, haud quidem silendo, sed contestatione diserta silentij, & negandi ad omnia responsi, iam nihil dubitans quicquid, quantumuis ingenuè, sincerè, & candidè dixisset detortum iri à quæsitoribus in suspiciones, & rebelliones, nunquam non pro religionis negotio suffici solitas, sed nunquam probatas. Cuius sui tam tenax propositi fuit, vt interrogatus, an esset Londini S. Petri templum aliquando ingressus, (quod erat perinde, vt si Romæ quis à ciue quæreret, num S. Petrum aliquando intrasset) vel ioco, ait, vel serio id quæratur, non respondeo. Rumpebatur amens ad hoc animi robur Topcliffus, & interpretatus crudelitatis suæ ignauiam, & pudorem, tormenta in eassum repetebat, stupebant, & duo Cæcilij parens, & filius hanc viri sancti cum laude constantiam, etsi Iesuitis capitaliter infensi; narrabat filius, tormenti genus, ingeniosa feritate peius equuleo fabricatum, & quibusuis aliis cruciabilius, sic à Southuuello se coram fuisse toleratum, vt quamuis animo, ac vita linqueretur, nullam prorsus quærenti dederit responsi vocem.

Ridebat parens antiquos Heroas in cruciatibus constantes. Habere tunc Angliam Southuuellum Iesuitam à quo decimum exquisitè torto, extorqueri tamen, vel hoc solum nequisset, cuius fuisset pili equus, in quem die designato notatus fuerat inscendisse; ne, inani licet, coloris indicio incommodaret Catholico, qui sibi equum commodarat. Hæc de illo Cæcilius senior, sed extra cruciatum, humanissimè omnibus satisfaciebat, de

rebus ad causam attinentibus. Dempto solum vno cui aures non dabat Topcliffo, quod expertum se diceret, minimè illum ratione duci.

Ab Topcliffi Baratro, ad Portum Vvestminteriensem computruerat in subterraneo carcere, non toto bimestri, cum ad iudicum productus tribunal squallore, macie, sordibus, & putore mouit omnibus sui miserationem simul, & horrorem. Hoc parens, vt vidit, aut didicit, procidit ad Reginam supplex; meminisset pro sua clementia Robertum Southuuellum reum suum, natu nobilem esse; si qua culpa esset, vel accerseretur apud eam reus, ageretur cum eo, vt mos, cum nobili, nec instar vilissimi, & flagitiosissimi latronis, miseriarum prius dehonestamentis quam iudicio necaretur. Accepto igitur commeatu, semiputres tabibo detraxit pannos, vestiuit, aluit, S. Bernardi opera ad eum misit, cui Robertus videbatur suauitate pietatis, & morum simillimus. Inde turris est clausus carcere, tam retruso, nemo vt illum adiret foris, nisi semel & iterum soror. Piæ quædam matronæ, & semel & procul, & simulata florum emptione, vt illum prospicerent, turris hortum ingressæ tamdiu illic hæsere, dum illas è sua spectasset fenestella, ad quam velut aliud agentes, versus illum flexere genua, eiúsque beata potitæ adprecatione, abiere. Refert item Garnetus se quamuis difficile, sed tandem inuenisse quà Breuiarium diuinum ad eum transmitteret, cuius demum recepti à carcerario Portæ nouæ, decursis foliis nihil in iis nisi hæc ipsi familiaria legisse, acus punctionibus ab eo inscripta, *Deus meus, & omnia, & Deus tibi se, tute illi.* Ex quo coniecit ad scribendum necessaria illi defuisse, tametsi haberet, erga se Gubernatoris Vicarium & mirè propensum, & virtutis suæ maximum laudatorem. Menses exegerat triginta in solitario carcere, cum ex Turri ad carcerem transfertur portæ nouæ, siue vt vocitant Neuugatos, pessimum, ærumnosissimum, omni sceleratorum colluuie infamem, nonagesimi quinti anni Februario, & die mensis decimo octauo. Erat ibidem & carcer alius quem Limbum nominabant, quod subterraneus, & cæcus, & nulli peruius auræ, lucisue spiraculo. In hunc se proiici Robertus idcirco gratissimum habuit, quod eum fidei confessione magnanima multi Christi athletæ, & conuersionibus multorum ad veritatem Catholicam, vitámque insignibus, sacrassent. Illic præteriti carceris perpessionibus semiuiuo, & propè consumpto conciliauit Deus affectu tam tenero ipsummet carceris custodem, vt omni barbarie posita, viseret illum sæpissimè, lumen ei candelæ, mensam, foculum, lectum suggereret, idque tam expressis beneuolæ mentis indiciis, vt stuperet Robertus, per biduum quod in Limbo egit plus à Caluinista expertum se liquidæ charitatis, quàm ab alio quouis in Turri Londinensi. Cuius quidem mutandæ causa noua hæc fuit quod esset quamprimum ad status Regij tribunal statuendus, die nempe Martij altero anni 1595. quo die benè manè anus misericors, carcerariis solita famularem operam præstare, Roberto pateram attulit, succosi cuiuspiam iuris, & sume, inquit, mi Domine! quo paulum refectus fias vegetior, egebis enim mihi crede, vigore non modico, vt causam & vitam coram Dominis subsellij Regij tuearis;

tuearis; quod ex ea primum didicit Robertus. Cœterum ex more Angliæ, de maiestatis sceleribus ad respondendum imparatus: tantum nihilominus iudices supremi illius tribunalis, quod *Scamnum Regium* nominant, extimuere non Deum, aut conscientiam animi, sed damnationis infamiam in caput hominis torquendi palam, & liquido innocentis, & supplicij proditorum huic inferendi, vt actus illius abominandi populis, & probrosi, quam paucissimos potuere, curarint habere spectatores. Statuere igitur, vt qua hora deduceretur ad tribunal Robertus, eadem famosus quidam homicida carnificis manu ad Tibornum, iure damnatus necaretur. Sed eorum ingratiis, tantus interfuit tragœdiæ illi spectantinm populus, vt qui aderat præsens & distinctè notauit singula, testetur armatos qui Robertum ducebant vix pares fuisse perrumpendæ turbæ qua opprimebantur.

Priusquam vero is coram vocaretur, coïere vna iudices causæ vniuersi, vt inquisitionis eius tabulas à tribunali acciperent, & vicissim darent. Aderat supremus Iuris Prætor & pacis publicæ Conseruator Ioannes Popamus; Audoënus alter Iudicum assessorum; Eduardus Cocke Reginæ aduocatus: Euanus Baro capitalis: Hartus Senator, Topcliffus Fouvlerus: Skatingtonus, Stanhopus & alij. Parte alia viginti quatuor, ad hoc designati, vt seligerentur ex iis duodecim, ex quorum iurato iudicio pronuntianda erat sententia. Omnibus deinde suas in sedes compositis incipit Popamus. Mandatum sibi ab Regina legit pronuntiandi de causa Roberti Southuuelli, subdit nolle se vti tota mandati potestate, nec plenis in eum cognitionibus agere; sed reum dumtaxat maiestatis probare ex legibus, anno Regnantis Elizabeth vigesimo septimo stabilitis: quarum æquitatem, tam ratam omnibus oporteret, & tanti ponderis, quanti esset Reginæ corona, & caput, regnique totius securitas. Quod ob Iesuitas priuatim visus probare voluisse. Orsus enim à Northumbriæ motibus ad presens, armorum motus atque animorum coniurationes, & tumultus, vel excitatos in Anglia, vel fictos, tam confidenter Iesuitis, & securè omnes attribuit, ac si omnes teneret confessionibus illorum iuridicis liquido conuictos. Adiecit his extra Regnum gesta vsque in aduentum Hispanici militis & annum octogesimum octauum: in quibus Alanum Cardinalem, Iesuitam fecit, ne essent ab iis etiam immunes Iesuitæ, quæ in Alanum coniiciebantur. Postremo tot libros in lucem editos, tot Seminaria Anglorum iuuenum, Iesuitarum inuenta esse, ad Religionem euertendam, & cum Religione Regnum ipsum. His prolixe bacchatus, tabellioni innuit accusationem recitaret titulo Middlesex, à Prouincia seu comitatu ad quem illa spectabat causa. Legebatur autem in hæc verba. [Iurati Reginæ nomine exponunt Robertum Southuuellum, vltimo Londinensem, clericum, in hoc regno natum, à natali Ioannis Baptistæ Reginæ eiusdem anno primo, ad vigesimum alterum & Maij primum, initiatum Sacerdotem auctoritate deriuata, & ab sede Romana vsurpata, spreto Dei timore, Regni legibus, statutis, & pœnis, die Iunij vigesimo sexto trigesimi quarti dictæ Reginæ anni, propè Vxendonum deprehensum, in rebellij crimine velut Dominæ

Reginæ proditorem.] Post quæ resumens Popamus, si tam grauibus, inquit, adulteria monetarum plectuntur suppliciis, quanto magis doctrinæ sanioris, & fidelium animarum. Inaugurari sacris à Papa Ro. Angliæ hoste capitali, & Religionis Anglicanæ, hoc quid aliud est nisi regressum in Angliam moliri, ad euersionem Regni, & Religionis? Quibus dictis illam, produci iubet Bellamicam Topcliffi prius adulteram, quam vnius ex eius carnificibus maritam, quæ suis indiciis Robertum prodiderat. Hic effrons meretrix, proiectæ salutis, humanitatis, & propinquitatis, accusationem obtulit *Billi vera* dictam, hoc est veram accusationem, qua cum Roberto patrem, & matrem crudelis perfida inuoluit, testata reos violatæ maiestatis; ac post hæc tandem vocatus est Robertus ad tribunal. Dedit ille se in conspectum, eadem animi, orisque firmitate qua iudicij huius sui, paulo ante acceperat nuntium, quo recreatus est maiorem in modum, & alacritate intima gestiit. Humili corporis proclinatione salutauit in primis consessum. Solutis dein vinculis quibus brachia stringebantur, moxque citatus de nomine, alte quoque manum liberam sustulit, vt se illum ipsum qui citabatur esse confirmaret. Accusationem ante recitatam, cum sibi prælegi audisset. Fateor, inquit, me regressum in Angliam, & quidem legum apprimè conscium, quibus vetabatur. Sacerdotem me esse, ac summi Pōtificis auctoritate consecratum; tantum absit, vt negem, quin Deo potiùs tanti boni gratias ago infinitas: testorque illum sanctè, nullo me aduersus Reginam, patriam, & publicum otium affectu non sancto, fideli & pio inductum, vt in Angliam redirem, sed tantum vt ministerio sacrorum, quod est Sacerdotum proprium, animis opem ferrem, quotiescumque hanc me poscerent. Abrupto hic statim dicente Popamus, non quæruntur hic depulsiones accusationis, sed verbis duobus, vel reum te neges, vel annuas. Ego ait Robertus, me reum pernego. Popamus, cuius ergo placet de causa tua stare iudicio? diuino, respondet Robertus, sit mihi Deus in ea iudex, & vos ipsi. At enim quod legum est proprium haudquaquam nobis arrogamus, legum est, de te decernere; tuum vero illarum iudicio subde. Leges, infert Robertus iniustæ, non possunt de me iustè decernere. Et hoc propterea inussit vocabulo, iniquas nominans, quod Sacerdotes Catholicos maiestatis damnarent Religionis auitæ in Anglia defensores, & popularium suorum saluti placidè incumbentes. Tumultuatus est multis Prætor iuris Popamus, ad nomen legum iniustarum, & hoc ipsum nolle propterea Regni legibus subdi, crimen esse nouum læsæ maiestatis, cuius se reum non posset negare, seu recusaret legibus subiici, siue annueret. Fiat, inquit, Robertus, fiat sanè quod vetare non possum, legum iudicio causam meam permitto. Tunc designati sunt illi duodecim quibus illico iuraturis, (vnde & nomen iuratorum ducunt) misereri se Robertus audenter fassus est, & eorum dolere infelicitati. Redacto mox in solitam formam iudicio, prodiit Cooxeus fisci causidicus (is vero farinæ cuiusmodi fuerit deinceps multa prodent.) Suam exorsus est declamationem professione silentij quod sibi proposuerat tenendum, cùm esset, tàm clarè, Southuuellus, iure, & factis reus nihil

nihil, vt iam de illo quærendum restaret, sed enim illam eius vocem tanquam iactabundi qua se in illa causæ suæ defensione breuissima professus esset Deo summas Deo gratias agere quod foret Ro. Pontificis auctoritate consecratus, vocem, aiebat illam ferri silentio non posse. Illudque primum exclamans Caiphæ, quèm graphicè admodum referebat, *Blasphemauit: quid adhuc egemus testibus?*

Ipse verè in Deum contumeliosus, & impius, asserebat diuina, vel humana spectares, Reginam Elizabeth superiorem in terris habere neminem. Sacerdotij dignitatem, & quicquid ad illam attinet, qui acceptam ferret Pontifici Ro. hunc sua Reginæ iura detrahere, illa eius hosti iniustè tribuere. Hinc vero confici, quàm iustæ leges essent, ac necessariæ, quæ pœna capitis vetarent haberi quicquam à Papa suspensum, aut cum illo commune. Harum multas laudauit Parlamenti decretis sigillatim expressas, vt erat qua prohiberetur sacrum quid domi occultare, quod Roma venisset: omnes à Christo traditas iubente, Cæsari, quæ sunt Cæsaris, reddi. Spissam post hæc mille erroribus, criminationibus, coniecturis pro libidine confictis, & falsis farraginem confudit, cuius ad decerpta seorsum singula volens satisfacere Robertus, quod ex diuturnitate tormentorum atrocium iam memoria vacillaret, nec posset simul tam multa complecti, inhibitus est à Prætore & fisci aduocato, eique hoc tantum licuit quod dictum fuerat laudare, reddendum Cæsari, quod esset Cæsaris, nec se, nec vllum qui modo esset Catholicus, Reginæ denegare quicquid mundi totius Principibus debetur, & redditur; quos sonat vox illa Cæsaris. At illam deinceps particulam, *& quæ sunt Dei Deo*, cur subticuisset aduocatus? Aut quo Euangelij noui textu nouo probaret, Religionem, salutem sempiternam eiusque præsidia, Dei gratiam, animas, & quicquid demum supra naturam est, ex temporaria pendere Principum potestate? quasi ad imperium corporum, rerumque infimarum, accessus quidam sit animorum imperium, & rerum cœlestium. Vbi vero legisset alium præter Petrum eiusque successores, inductum à Christo in possessionem Regni Dei, eiusque clauium; proin videret etiam, atque etiam Cooxeus, ne Sacerdotibus, morte legibus indicta, prohibendis à ministerio innocenti, & necessario ad salutem suæ patriæ præbendo, illam in se quoque à Pharisæis conuerteret, apostolorum admonitionem grauissimam, *Si visum est in conspectu Dei, vos potius audire quam Deum? iudicate.* Pergentem pluribus, ad alia omnia auocant; testimonio Bellamicæ recenti onerant, testificabatur se ab illo edoctam, licere sibi exploratoribus negare vllum domi latere Sacerdotem, & vero etiam iurare, tametsi latere aliquos certo sciret. Quo doctrinæ portento scilicet, vniuersum tribunal tam grauem visum est offensionem præ se ferre, vt tantumnon aures obturarint. Quasi Sacerdotes ad sacrilegia, & apostasiam; ad tormenta, & mortes ignominiosas & iniustas venari, tam certo liceret, ac liquido, vt nefas esset vice versa tam iniquis illos, & iniuriosis pœnis, domosque cum iis integras negando subducere aduersus iniqua imperia, & vsurpatam potestatem. Ad hæc Cooxeus insanire, reque certa &

proba extra rem, rectumque traducta exclamare, his monitis exterminari ab Regnis, & rebus publicis, cunctisque hominibus, veritatem, fiduciam mutuam, & optimam gubernationem. Subiecit quisquis is fuerit, cathedram tam pestifera docentem, esse omnino cariosam, & ruinæ proximam. Topcliffus adeò aliena, extra modum effutiit, vt eius denique Prætorem tæderet, iuberetque hominem silere. Audiri vt potuit Robertus, traditum ab se Bellamicæ, sed ab ea detortum monitum syncerè explicuit, versusque ad iudicem, sibi esse in promptu, si loqui daretur, professus est, ex sacris paginis, & SS. Patribus, Theologis, ipsaque ratione demonstrare, qui rogantibus perperam, contra mentem illorum responderent, nec iuri diuino, sed neque humano contraire, nec quicquam hinc nasci publico vsquam bono periculi; quin neque parcendum etiam iuramento, si recta, ac necessario iuraretur. Incipiebatque ab interrogatis sicariorum, & latronum ad hoc scitantibus, vt prædarentur, & necarent; cum ex eo Popamus, haud quidem animi gratia, sed in eius contemptum qua esset ætate petiit. Robertus; eadem qua Christus coram Pilato stetit. Quam vocem Topcliffi sanctæ scilicet aures non tulere. Tute ergo, infit, adeò effrons es, Christo parem facis? Ætate, subiicit Robertus, de cœtero, Dei filius est, ego vermis & quidem vilissimus; paucisque interiectis, illud ex Euangelio proferens, *De die illo, vel hora, nemo scit, neque angeli in cœlo: neque filius, nisi Pater.* Diem illum postremi iudicij Christum scisse. Teste Hieronymo probauit; sciri negare potuisse, percunctantibus scilicet indicandum, iustas ob causas quas censet idem sanctus. Esse vero hanc prorsus in Anglia Catholicorum causam. Reposci ab iis Sacerdotes torquendos, perimendos, euertendamque in eo Regno veram Ecclesiam; ignorare autem vbinam lateant idem esse, ac nolle contra ius omne illos quærentibus prodere. Nihil habens ad ista Popamus, nec volens videri ea tacendo approbare, pueri nomine Robertum explosit, quem parum deceret scripturarum pompa, & sacrorum patrum: quorum an saltem numerasset libros, & primos legisset indices, contemptim rogauit, Cookeus conuitiorum plaustra contemptui adiecit. Robertus, furentem demulcens, placide illum consuluit quid opus facto foret, aut consilij quid esset daturus in perplexitate articuli quem fingebat. Fingamus quod absit, Reginam ad necem iniustè ab Rege inimico peti, eamque se latebris tutari, & te illud nosse latebrarum arcanum. Si te vrgeat cruentus, & iniquus hostis illud aperias si scias; vel te iureiurando expedias, & iures nescire. Quæro sisne Reginam proditurus, & manifestarurus latebras quibus solis seruatur; an legitimo, & sancto iureiurando illam seruaturus? Cernens Cookeus doctrinæ Roberti, fauere iuramentum; Reginæ futuram exitio manifestationem latebrarum; surdi & muti simulatione exiturum, ait, ex iis angustiis. Ex Popamo nihil auditum est nisi parem non esse vtrobique causæ rationem; idque quoad personas ipse quoque concessit Robertus, nec itum vlterius. Sed iactata diu est quæstio inter Protestantes, & Oxoniensis Doctor Abboëfius aduersus Southuuellum, & Gerardum de æquiuocatione librum scripsit, cuius pretium

tium tulit Decanatum Vvinceſtrenſem. Huic tamen Garnetus oppoſuit alium quo plenè Catholicis ſatisfecit.

Diſcuſſione cauſæ profligata, ſecedunt Iurati; poſt quartam redeunt horæ partem, & Reum pronuntiant Robertum. Poſt quæſita ex eo quæ ſolent, Popamus in eum ſententiam tulit, & proditorum ſupplicio damnauit, hac ſolum ex cauſa quod eſſet Sacerdos Ro. & in Angliam rediiſſet. Hic demum Robertus ſublatis manibus, & ſereno oculo cœlum tuens pro ſe gratias Deo egit; tum illi pro iis à quibus damnabatur intimas preces fudit. Inde operam Prædicantis deferenti Popamo, gratum teſtatus eſt animum, ſed longè ab ea opera abhorrentem. Religantur poſt hæc damnato brachia, & ſuum in Lymbum reducitur pedes, contra quam volebant qui prono Tameſi cenſebant vehendum ne ſecus quam vellent in via quempiam affaretur. Sed reiectus eorum metus, & reuerſus eſt in ſuum carcerem Robertus explicata fronte, magnitudinem præferens ſemper ſibi ſimilis animi, & notis ſibi Catholicis ſalutationes rependens beneuolas. Vix Lymbum ingreſſo adſunt ipſi aliquot Prædicantes experturi an poſſent eum Lymbo profundius hoc eſt ad inferos trahere; ſed triſti ſua & probroſa iactura. Iis enim acri, & prolixa Roberti diſputatione exarmatis, cuſtos carceris, illius virtute pridem motus, doctrina nunc tandem & rationibus conuictus, fidem amplexus eſt orthodoxam. Hic autem lepido delicatæ conſcientiæ oſtento, patuit quam religiosè Roberti doctrinam exſecrati eſſent de iureiurando, ſuis fidei euertendæ aduerſam conſiliis, qui verum crudumque periurium laudi ac merito ducebant, dum eodem fine & conſilio interponeretur. Examinabat P. Ioannem Gerardum in Turri Londinenſi Youngeus cognitoris delegatus firmiſque ſentiens ſtantem radicibus, ratuſque fortius alieno poſſe inſigni exemplo quam ſuis argumentis quati; Robertus, inquit, Ieſuita, ſed te prudentior, conferre optauit ſua quædam cum noſtris Theologis, (quod erat perinde, vt ciues obſeſſos deditionem ſed honorariam meditari,) volet, inquit Gerardus ſatagere, poſsintne à falſa doctrina dimoueri, non autem illos de ſua conſulere. At enim delegatus, ſumpto coram ex menſa ſacræ paginæ libro, & deoſculatus eum reuerenter, iurauit Southuuellum ad Caluiniſmum ſe parare. Qui aſſidebant delegato, vna voce omnes, vno impetu, & conatu, viro tanto aiunt, & tanto iuramento fidem denegabis? Quibus Gerardus de Southuuelli mente ſecurior ego ſum, quam de fidelitate Delegati, ſomniat forte hic licere periurium, quod fine bono conceperit, mei videlicet euerſionem quam putat optimam. Enimuero reſumit delegatus, ſi noſter eſſe voluerit Southuuellus, recuſaueris illum ſequi? Prorſus, inquit Gerardus recuſabo; nec enim propterea quod Catholicus eſt, aut quiuis mortalium alius, idcirco ego Catholicus. Atque hic iudicio & fraudi concinnatæ finis impoſitus.

Poſtridie manè, Februarij vigeſimo primo Anglis, nobis Martij tertio, Roberto ſupplicium denuntiat carnifex, excipiturque ab eo ita geſtiente, vt ſi nihil carius, nihil potuiſſet in terris venire illi felicius, cumque aliud non haberet, ſpecimen voluntatis, liberaliſſimè daturus ſi quid præterea

habuisset, detractum capiti pileolum carnifici dedit, à quo licet Caluini mancipio, nec prece nec pretio illum redimere Catholici vnquam potuêre. Inde vltro in traha cratitia supinus, porrectisque ad vincula manibus, vt ad equi caudam in ea ligaretur, à quo erat in Tibornum raptandus, coniectis in cœlum oculis, siccine Domine, tam vilem seruulum tanto te honore dignari? Sit hæc tuæ vnius clementiæ gloria. Qua voce rusticus qui forte aderat, haud scitur vtrum Catholicus, sed piè admodum affectus, Deus exclamat, bene tibi velit, & faciat; adsit, & roboret; nec obiurgatione quorumdam vetari potuit quin repetens pergeret, ac vehiculum oculis sequeretur; cuius etiam ad latus accessit eius soror nobilis femina, fratri vale vltimùm dictura, & imploratura eius preces, ille actis beneuolentiæ gratiis, ab hoc, inquit, te luto exime, (erat enim locus alto ceromate impeditus) multoque citius, ab his fori Ministris, qui tibi facile iniecturi sunt manum, si paulo diutiùs hæseris. Viæ reliquum peregit silens, cum Deo, & in cœlo, totus, vultu ita placido, & sereno, vt inspectantibus admirationi simul & pietati esset. Tiborno vicinus in dorsum resedit tantisper, vt furcas gaudens oculis salutaret; mox in dorsum vt ante recubuit; solutus vehiculo, quod iactatione resilierat in os lutum abstersit strophiolo, ipsumque strophiolum, nostrorum vni quem procul agnouerat proiecit, à quo illum deinde Garnetus, à Garneto recepit Aquauiua Soc Præpositus cum narratione mortis eius ab eodem è nostris qui spectârat præsens fideliter scripta, iisque optimè respondens quas aliunde accepi quam plurimas. Est autem illa quæ sequitur, iusso inde currum ascendere Roberto, & stare in pedes, ad ima patibuli soluit thoracis globulos carnifex; & interrogânti fas esset necne alloqui populum, respondit carnifex fas esse. Præmisso itaque illo Apostoli ad Ro. *Siue viuimus, Domino viuimus; siue morimur, Domino morimur; siue ergo viuimus, siue morimur Domini sumus*; cum dixisset perpauca, inhibitus est ab alio vlterius tendere; dumtaxat à Deo, & Regina veniam posceret, ac institit quidem paululum inhibenti, vt liceret sibi suprema verba populo dicere, procul offensione cuiusquam, & breuiter; quod illi cum nec negaretur nec annueretur, versus ad Deum culparum veniam ex eo poposcit, interponens illam Christi Redemptoris infinitatem meritorum, ex qua suæ spes omnes æternæ salutis certo aptas haberet, & suspensas. Sanctè deinde testatus est, Sacerdotem se esse sanctæ Ro. Ecclesiæ, & hoc sibi tum bono incomparabili, tum quod Societatis IESV religiosus esset, plurimum gratulari, & immensas Deo gratias agere. Ex duobus vnum qui currui adstabant Ministellis, mutum pudnit videri occasione tam splendida. Intercepto igitur dicente, magna voce, Domine Southuuelle: si sentis, ait, cum Synodo tridentina, actum est de tua salute, & hoc tibi apertè denuntio: eratque absurdum aliquod decumanum dicturus; sed attentus Roberto populus increpando coëgit interpellatorem tacere importunum. Et Robertus eum compellans, Dominum rogauit operam apud se ne perderet; pertexénsque quod cœperat, testem populo Deum dedit sui erga Reginam insontis animi, & piæ mentis, fusatumque ad Deum quotidie precum,

cum, vt donis illam naturæ & gratiæ augeret, quæ pro sapientia sua norat, eius temporariæ saluti & æternæ conferre; quod tunc item per Christi sanguinem, & sanctissima ipsius vulnera precatus est. Pro Anglia vero carissima patria supplicans, oro, inquit, dignetur diuina pietas pro eius salute meam hanc, & vitam & mortem, acceptam admittere, mearumque piaculum culparum, ex me quidem vilem, & miseram, sed optimi Domini pro quo morior bonitate fortunatissimam.

Hæc ferè illius dicta excepit carnifex, nudare vestibus festinans ad vsque indusium, vt expeditius paulo post cultro pectus nudatum pateret; gulæ capistrum cum aptasset, testes volo, ait, Catholicos, quibuscumque hic spectaculo sum, quicquid donec animam egero, luctanti in extremis fabulati fuerint, & effutierint Prædicantes, haberi à me pro nihilo, morique me in Catholicæ fidei firmitate immobilem. Huc vsque Anglicè locutus, Latinè deinceps ad vltimum halitum, scripturæ versiculis in præsens accommodis; illaque imprimis familiarissima sibi voce *Deus meus & omnia*; inuocatione Deiparæ, & Sanctorum, *intercedite pro me*. Ac post lætum denique celeusma, *me expectant iusti*. Iisdem spiritum Patri Deo, quibus Christus in cruce commendanti, currum pedibus subduxit carnifex, sed fixo per errorem laquei lubrico pependit diu viuens, apertis oculis, vultuque non incomposito sed sereno, pectus tundens, cruce crebra se muniens, illoque hostibus abominato signo testari pergens se mori Catholicum. Ter ferrum carnifex scindendo laqueo admouit, viuentem exenteraturus, sed Baro Montioyeus, toto cum populo magnis vocibus compulere, prius sineret illum mori. Nec prius efflauit animum, quam vi magna deorsum à carnifice protracto elisæ sunt fauces currente denique laqueo, clausit oculos, totusque impalluit. Post rescissum capistrum nec casu vt solet proruit indecoro, nec in lanienæ protractus locum; sed aliqua cum reuerentia, exceptus brachiis, eòque portatus vbi reuulsum cor pectori, & in ignem vt moris protectum, micare omnes aduerterunt. Ad eius vero sublationem consuetam; *proditorem* nemo vociferatus est, *viuat* principi acclamauit nemo; nihil contumeliæ auditum, sannarum nihil; mirum vbique silentium & quorundã in oculis lachrymæ. Caput Pontis ad Turrim in hasta defixum est; membra secti in quadrum corporis, vrbis ad portas quatuor suspensa. Mansit penes etiam Protestantes, honorifica Catholico nomini eius memoria. Rescitum ex literis, Londino vniuersa incredibiles motus Roberti morte excitatos, Montioyeus, quem dixi Baro, de Religione, inquit, viri huius non sum tam doctus vt statuam. De anima optem, contingat mihi post mortem illic esse, vbi nunc illam degere arbitror, quod idem auditum ex aliis votum. Certè carnifex affirmauit, se qui tam piè, & religiosè moreretur vidisse neminem. Alter denique ex prædicantibus qui patibulo adstabant, verbum mittere non est ausus, nisi suum collegam insolentiæ damnauit, & arguit quod interpellaret tam præclarum tanti viri finem. Præter quæ omnia, viuit quoque superstes Robertus, in libris piis quos stylo maximè florido, & poësi exquisitissima sic elucubrauit vt eneruarer spurcorum salaces illecebras; impiorum errores, cum elegan-

tia robustè confutaret. Leguntur vtrique magna ingenij voluptate, & animi fructu.

Henrici Vvalpoli ad Societatem vocatio debita Campiano; Eduardi Vvalpoli, Henrico fratri. Eduardum quia Catholicus, parens hæreditate pellit, Mater domo. Henrico quia Iesuita, in Batauia mors intentatur. Redimitur. Laborat in Seminariis. Regressus in Angliam capitur.

CAPVT X.

AVT falso percrebuerat iurasse Reginam Sacerdotem de nostris in posterum, addicturam se morti neminem, quod relicta sui, & suæ sanctitatis opinione magnifica, plus regno mortui nocerent quam viui; aut si verè hoc iurisiurandi se nexu obstrinxerat Regina, videns passim diuersis Europæ locis fundari à nostris Seminaria Anglorum, credibile fit illam censuisse Iesuitas foris quàm ipsa in Anglia, damnosiores sibi, & dogmati quod consectabatur. Proin fas sibi arbitratam à iuramento discedere, vtcumque fuerit, extra dubium erat voluisse tunc illam, Protestantes eos habere aut mortuos, cuius voluntatis properabatur festinatio tam ardens, vt cum Londini Southuuellus ad furcas raptaretur; Eboram Henricus Vvalpolus ad capitale iudicium satellites ducerent; alter illic Martio sanguinẽ funderet, & alter anni eiusdem 1595. Aprili proximo.

Natus erat Vvalpolus familia nobili in Prouincia Norfolcensi; sed illustribus in nomen Catholicum meritis longè clariori, spoliatione bonorum, exiliis, calumniis mortibus, quibus illud fortiter propugnarat. Accessit hinc item non parum honoris in Societatem: ex quinque quos habuit eodem prognatos sanguine, horum quatuor inter se fratribus, maximus natu de quo nunc scribimus, fortunatissimus Henricus aliorum trium, pietate velut alter parens, exemplo Magister absolutæ virtutis. Dedit operam literis in Academia Cantabrigiensi; Londini post Philosophiam, legibus, quibus totum administratur Regnum, in Collegio Grayensi: harum quanto quis excellit peritia, tanto ad honores quæstuosos in aula citius promouetur. Illic annorum iam vnius & viginti cum esset, audire contigit Campianum cum Doctoribus Nouuello, & Dayo disputantem, in templo Castri Londinensis. Postea in aula tribunalis Vestminsteriensis, obiectas purgantem accusationes, & innocentia euidentissimè probata, nihilominus pronuntiari reum. Spectauit vltimo ad Tibornum, obseruauitque propius

quæ